

Debatt

debatt@dn.no

Olje og gass - røre eller ikke røre?

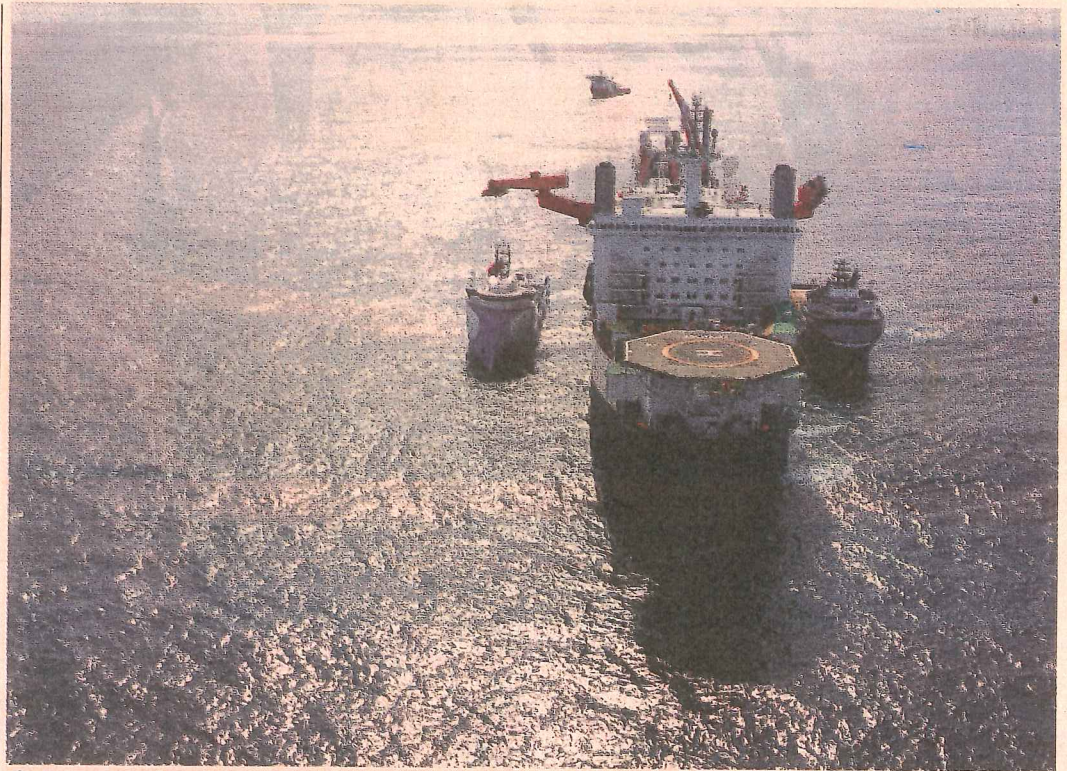
Vårt inntrykk er at WWF har gjort et solid arbeid. Det skal mye til for at spesielt Polarled blir et lønnsomt prosjekt for staten.

De siste ukene har professorene Atle Guttormsen, Thore Johnsen og Petter Osmundsen kritisert WWFs analyser av gassfeltet Aasta Hansteen og rørledningen Polarled under overskriftene «Bare rør» (4. juli) og «Mer rør fra WWF» (13. juli). WWF har beregnet at prosjektene er lite lønnsomme - særlig Polarled ligger an til å bli et tapsprosjekt, spesielt for staten. Professorene mener at WWF har vært selektive i sine forutsetninger og sett bort fra mulige fremtidige funn som kan gi Polarled økt lønnsomhet. Selv om fremtiden er usikker, er vårt inntrykk at WWF har gjort et solid arbeid, og at det skal mye til for at spesielt Polarled blir et lønnsomt prosjekt for staten.

Grunnen til at staten kommer spesielt dårlig ut i de to prosjektene, er utformingen av petroleumsskattesystemet, noe WWF også peker på. På mange måter har systemet vært bra - det har sikret at mesteparten av overskuddet fra de mest lønnsomme prosjektene har tilfalt den norske stat. Problemet er at det samtidig stimulerer til mer investeringer enn det som er samfunnsøkonomisk optimalt - selv når man ser bort fra miljøaspektet. Dette henger blant annet sammen med gunstige fradragordninger. Finansdepartementet oppgir hvert år skattefordelen av dette i petroleumssektoren, og de siste årene har den vært 10-20 milliarder kroner hvert år.

Finansminister Siv Jensen bekreftet dette i Klassekampen i januar i fjor: «Petroleumsskatten er investeringsvennlig, og verdien av investeringsfradragene er høyere enn i en helt nøytral petroleumsskatt». Det betyr at for to ellers like prosjekter, det ene på land og det andre på sokkelen, kan det første være ulønnsomt for selskapet mens det andre er lønnsomt. En slik innretning av det norske skattesystemet er paradoksal i en tid hvor de fleste er opptatt av det grønne skiftet.

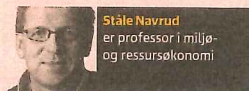
En ytterlige grunn til at det kan bli for mye investeringer på sokkelen er at selskapene bare delvis må betale for miljøkostnader de genererer. En fullstendig samfunnsøkonomisk analyse (SØA) må også inkludere miljøkostnader.

Således kan det samfunnsøkonomisk mest lønnsomme være å investere mindre i olje- og gassprosjekter enn det dagens rammebetingelser legger opp til, skriver artikkelforfatterne. Foto: Eva Sleire/Statoil

Innlegg Ståle Navrud og Knut Einar Rosendahl

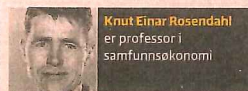
Kostnader i form av skader på marine økosystemer og av utslipp til luft (både ved ordinær drift og ved uhell) må trekkes fra. Gjør man det, kan resultatet bli at man ikke bør røre en del av olje- og gassreservene som selskapene vil utvinne. Selv om selskapene i konsesjonsprosessen må gjøre rede for miljøkonsekvenser av en utbygging, er det ingen tallfesting av miljøkostnader.

Ståle Navrud er professor i miljø- og ressursøkonomi

Det vil alltid være usikkerhet om fremtidige inntekter og kostnader av store og langsiktige investeringsprosjekter, og SØA er et nyttig analyseredskap for å kartlegge alle nytte- og kostnads-virkninger for samfunnet, og usikkerheten ved disse. Miljøkostnadene kan være vanskelige å anslå på grunn av usikkerhet om miljøvirkningene på kort og lang sikt ved ordinær drift og sannsynligheten for uhellstuslapp. Miljøkostnaden er

imidertid ikke null. Flere forskningsprosjekter ved UiS, Menon, UiT og NMBU viser at den norske befolkningens betalingsvillighet for å unngå spesifiserte tap av marine økosystemtjenester øker med omfanget av miljøskaden og er i størrelsesorden 1000-2000 kroner per husholdning. Finansdepartementet fastslår (rundskriv R109/14) at «Nytte- og kostnads-virkninger skal verdsettes i kroner så langt det er mulig og hensiktsmessig», og at miljøverdier «kan inkluderes gjennom estimerte betalingsvilligheter» for at «nytte eller kostnad av slike virkninger ikke skal utelates». Videre: «Nytte- og kostnads-virkninger som ikke lar seg verdsette i kroner skal også vurderes».

Knut Einar Rosendahl er professor i samfunnsøkonomi

Usikkerheten om fremtidig etterspørsel etter fossil energi og muligheten for irreversible effekter på marine økosystem-

DN 4. juli 2018

tjenester taler også for en mer trinnsvis utbygging. Således kan det samfunnsøkonomisk mest lønnsomme være å investere mindre i olje- og gassprosjekter enn det dagens rammebetingelser legger opp til. En mer fullstendig SØA, slik våre studenter lærer, med bedre hensyntagen til usikkerhet, miljøkostnader og ikke-prissatte effekter, vil gi et bedre beslutningsgrunnlag.

Ståle Navrud er professor i miljø- og ressursøkonomi og Knut Einar Rosendahl er professor i samfunnsøkonomi, begge ved Handelshøyskolen ved NMBU, Ås.